

Рекомендації за результатами проведення Всеукраїнського круглого столу «Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції»

**Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро
07 червня 2024 року**

З метою консолідації зусиль сучасних науковців та фахівців у галузі діяльності органів Національної поліції 07 червня 2024 року було проведено Всеукраїнський круглий стіл «Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції».

Метою проведення круглого столу стало надання можливості обміну досвідом та відкритого спілкування для представниць та представників різних правоохоронних органів, громадських організацій та фахівців у сфері організаційно-правового забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції.

Круглий стіл об'єднав понад 140 учасників та учасниць науковців та практиків з різних регіонів України, серед яких: Київська, Дніпропетровська, Чернігівська, Полтавська, Житомирська, Запорізька, Донецька, Кіровоградська, Рівненська, Івано-Франківська, Сумська області. Зокрема, участь у конференції також взяли представники таких державних органів та організацій: Верховна Рада України; Міністерство внутрішніх справ України; Департамент забезпечення діяльності Голови Національної поліції; Департамент превентивної діяльності Національної поліції України (м. Київ); Департамент головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України; Національна академія внутрішніх справ; Київський інститут Національної гвардії України; Дніпровський державний університет внутрішніх справ (м. Дніпро); Донецький державний університет внутрішніх справ (м. Кропивницький, м. Кривий Ріг); Запорізький національний університет (м. Запоріжжя); Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро); Івано-Франківська філія Університету «Україна» (м. Івано-Франківськ); Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука (м. Рівне); Полтавський державний медичний університет (м. Полтава); Дніпровська спеціалізована прокуратура у сфері оборони Східного регіону (м. Дніпро); Головне управління Національної поліції в Дніпропетровській області (м. Дніпро); УПОП об'єднана штурмова бригада Національної поліції України «Лють» (м. Дніпро); Головне управління Національної поліції в Донецькій області (м. Донецьк); Головне управління Національної поліції в Сумській області (м. Суми); Головне управління Національної поліції в Рівненській області (м. Рівне); Головне управління Національної поліції в Чернігівській області (м. Чернігів); ПРООН в Україні (м. Київ); Громадське формування «Капеланський патруль» у Дніпропетровській області (м. Дніпро).

У межах заходу учасники та учасниці обговорили проблемні питання за такими напрямками:

- особливості управління підрозділами превентивної діяльності Національної поліції під час дії воєнного стану;
- особливості діяльності підрозділів превентивної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану;
- оцінка ефективності превентивної діяльності в умовах воєнного стану;
- особливості організації роботи, завдання та повноваження підрозділів ювенальної превенції Національної поліції під час дії воєнного стану;
- контроль за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану та у післявоєнний період;
- інформаційне забезпечення діяльності підрозділів превентивної діяльності Національної поліції;
- досвід діяльності підрозділів поліції зарубіжних держав під час збройного конфлікту та можливість його імплементації в Україні.

В умовах сьогодення з введенням режиму воєнного стану перед органами Національної поліції, органами державної влади постало чимало викликів, які потребують нагального вирішення та координації зусиль. Усвідомлюючи важливість сучасних і актуальних проблем діяльності Національної поліції, органів державної влади щодо організаційно-правового забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції, у тому числі в умовах воєнного стану, запропоновано внести такі зміни та доповнення до законодавства:

1. Моніторинг результатів діяльності підрозділів ювенальної превенції від початку збройного конфлікту, нормативно-правових засад такої діяльності, доробків вітчизняних науковців дозволив виділити такі напрями діяльності Національної поліції щодо забезпечення безпеки дитини в умовах воєнного стану:

- Організація евакуації дітей з окупованих, прифронтових та інших територій України на територію, яка є безпечною для проживання.
- Примусова евакуація дітей із супроводом одного з батьків, особи, яка їх замінює, або іншого законного представника, з територій, які є зонами активних бойових дій.
- Допомога в облаштуванні житлово-побутових умов (влаштування до шелтерів тощо) сім'ям з дітьми, які є внутрішньо переміщеними особами або житло яких зруйноване або втрачене внаслідок збройного конфлікту.
- Організація надання гуманітарної допомоги (продукти харчування, одяг, побутова хімія, побутові предмети, ліки тощо) сім'ям з дітьми.
- Профілактична робота з внутрішньо переміщеними особами, в сім'ях яких є діти. В основному така робота проводиться у напрямі правової освіти населення, а також з метою профілактики вчинення правопорушень.

– Надання допомоги дітям, які постраждали внаслідок збройного конфлікту, притягнення винних осіб до відповідальності (передусім правової допомоги, опитування за допомогою кімнати, дружньої до дитини, тощо).

– Надання допомоги дітям, які втратили сім'ю внаслідок збройного конфлікту.

– Пошук безвісти зниклих дітей внаслідок збройного конфлікту. Такі обставини можуть бути зумовлені окупацією територій, наслідками збройної атаки на територію України, процесом евакуації тощо.

– Здійснення проваджень про адміністративні правопорушення у справах про булінг на ґрунті внутрішнього переміщення дітей.

– Застосування заходів щодо протидії домашньому насильству щодо дітей в сім'ях, які постраждали через збройний конфлікт (внутрішньо переміщені сім'ї; сім'ї, в яких загинув один із членів; сім'ї, в яких один із членів несе службу в Збройних Силах України; сім'ї, в яких деякі члени залишилися на окупованій території).

– Участь у реалізації заходів щодо повернення незаконно депортованих рф дітей з території України.

– Виконання посадових обов'язків поліцейських служби освітньої безпеки, які фактично не є ювенальними поліцейськими, але здійснюють роботу в закладах освіти з метою створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти, розташованих у прикордонних областях, які межують із рф та рб, й ті, які наближені до лінії бойових дій.

– Виховна, освітньо-патріотична, просвітницька робота з дітьми. Виходячи з досліджуваного нами питання такі заходи можуть стосуватися протимінної безпеки, протиракетної безпеки, домедичної допомоги, ставлення до людей з інклюзією, внутрішньо переміщених осіб тощо.

Цей перелік заходів не є вичерпним, він може бути доповнений іншими формами роботи.

2. Для поліпшення адміністративної відповідальності за вчинення булінгу пропонуємо передбачити:

– у КУпАП (окремою частиною статті 173-4) адміністративну відповідальність для педагогічного складу закладів освіти за бездіяльність у разі виявлення фактів булінгу серед учнів;

– адміністративну відповідальність не лише для осіб, які безпосередньо вчиняють дії, які кваліфікуються як булінг, а й для тих осіб, які активно сприяють настанню негативних наслідків від цькування шляхом підбурювання основних виконавців, фото-, відеозйомки та розміщення в Інтернеті відповідні матеріали;

– обов'язковість складання висновку психологу за фактом булінгу, залучення до розгляду у суді справ про адміністративні правопорушення, передбачених статтею 173-4 КУпАП, психологів, враховувати їх висновки та пропозиції під час вибору заходів реагування, передбачених законодавством.

3. Основні напрями діяльності груп превентивної комунікації Національної поліції під час дії воєнного стану:

1. Забезпечення охорони публічного порядку.

2. Інформаційна підтримка громади та внутрішньо переміщених осіб.
3. Надання першої психологічної (виконання ролі активного слухача, проговорення та роз'яснення ситуації, що відбувається, тощо) та юридичної допомоги (пошук правових шляхів вирішення проблем, надання алгоритму дій для вирішення юридичних питань тощо) постраждалим від збройного конфлікту, тобто здійснення підтримки людей у критичних ситуаціях, які настали внаслідок збройного конфлікту.

4. Деескалація конфліктів.

5. Надання гуманітарної допомоги.

6. Взаємодія з іншими підрозділами Національної поліції, Збройних Сил України, комунальними службами, волонтерами, громадськими організаціями та іншими представниками державної влади та громади. Головна роль груп превентивної комунікації під час дії воєнного стану полягає у наданні допомоги особам, які опинилися у надзвичайній ситуації, шляхом налагодження взаємодії та довіри між ними та представниками державної влади.

4. Аналіз діяльності поліції в умовах збройних конфліктів у різних країнах дозволяє виділити кілька ключових аспектів, які можуть бути корисними для України.

1. Міжвідомча координація. Ефективна діяльність поліції в умовах збройних конфліктів значною мірою залежить від координації між різними державними службами та агентствами. Це включає:

- Співпрацю між поліцією та військовими. Спільні операції та обмін інформацією між поліцейськими підрозділами і збройними силами є критичними для забезпечення громадського порядку і реагування на загрози. Наприклад, у США федеральні агентства, такі як ФБР, тісно співпрацюють з місцевою поліцією для координації зусиль у боротьбі з тероризмом.

- Об'єднані командні центри. Створення спільних командних центрів дозволяє координувати дії різних служб в реальному часі, що особливо важливо під час кризових ситуацій.

- Міжнародну співпрацю. Участь у міжнародних організаціях та навчаннях сприяє обміну досвідом та найкращими практиками. Наприклад, Німеччина активно співпрацює з Європолем і бере участь у спільних навчаннях з іншими країнами ЄС.

2. Використання сучасних технологій. Інтеграція новітніх технологій у діяльність поліції є одним з ключових елементів успіху:

- Аналітика великих даних. Використання аналітичних платформ для обробки великих обсягів даних допомагає поліції прогнозувати та попереджати злочини. США активно застосовують ці технології для аналізу злочинної активності та координації дій.

- Розпізнавання облич та відеоспостереження. Використання систем відеоспостереження з розпізнавання облич дозволяє ідентифікувати підозрюваних у режимі реального часу та оперативно реагувати на загрози. Наприклад, у Великобританії такі системи застосовуються для моніторингу масових заходів.

- Дрони та інші безпілотні системи. Дрони використовуються для розвідки та моніторингу важкодоступних територій, що значно розширює можливості поліції під час операцій. Ізраїль активно використовує дрони для контролю території та збору розвідувальної інформації.

3. Спеціалізовані підрозділи. Створення та підтримка висококваліфікованих спеціалізованих підрозділів є необхідною умовою для ефективного реагування на надзвичайні ситуації. Серед них:

- Тактичні групи. Підрозділи типу SWAT (Special Weapons and Tactics) у США або GIGN у Франції спеціалізуються на вирішенні критичних ситуацій, таких як захоплення заручників або антитерористичні операції. Вони проходять спеціалізоване навчання і мають доступ до передових технологій і зброї.

- Антитерористичні підрозділи. Спеціальні підрозділи, такі як Yamam в Ізраїлі, зосереджені на запобіганні терористичних актів та реагуванні на них. Їхнє навчання включає розвідувальну діяльність, тактичні операції та співпрацю з іншими службами.

- Кризові центри. Утворення кризових центрів, де зосереджуються спеціалісти з різних галузей, дозволяє швидко і ефективно реагувати на загрози та координувати дії у надзвичайних ситуаціях.

4. Взаємодія з громадськістю. Ефективна комунікація та взаємодія з громадянами є важливими для забезпечення довіри до поліції та підтримки громадського порядку.

- Інформаційні кампанії. Проведення інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення обізнаності населення про поведінку під час кризових ситуацій, сприяє покращенню безпеки. Франція активно проводить такі кампанії після терористичних атак.

- Програми залучення громадськості. Програми типу Community Policing (громадська поліція) в США сприяють тісній співпраці між поліцією і місцевими громадами. Це включає регулярні зустрічі з громадянами, навчання з основ безпеки та залучення волонтерів до підтримки правопорядку.

- Використання соціальних мереж. Поліція використовує соціальні мережі для швидкого інформування населення про загрози, надання рекомендацій щодо безпеки та збору інформації від громадян.

Основні елементи успішної діяльності поліції в умовах збройних конфліктів, такі як міжвідомча координація, використання сучасних технологій, спеціалізовані підрозділи, взаємодія з громадськістю, постійне навчання та психологічна підтримка, можуть бути адаптовані та впроваджені в Україні. Це сприятиме підвищенню ефективності українських поліцейських підрозділів та забезпеченню громадського порядку і безпеки в умовах збройного конфлікту.

Оргкомітет круглого столу